MONOLOGER INFÖR FÄRDIGHETSPROV 2027

Gymnasieskolans estetiska program – inriktning teater

Välj en av de åtta monologerna som du tycker är intressant och förbered den på ditt eget sätt. Vi är nyfikna på din tolkning.
Kom ihåg att du inte behöver ha spelat teater tidigare för att söka teaterprogrammet på gymnasiet.

Tips när du övar (helt frivilliga)

- Vem pratar du med?
  Föreställ dig vem du pratar med i monologen. Är det en annan roll som du föreställer dig finns på eller utanför scenen, eller kanske publiken? Vissa delar kanske du riktar till dig själv.
- Varför säger du det du säger just nu?
  Fundera på vad som har hänt som gör att du säger det här just nu.
- Vad vill du uppnå hos den du pratar med?
  Vill du få personen att göra något, känna något särskilt eller kanske ändra hur personen tänker kring något?

Lär dig monologen utantill. Pröva gärna olika sätt att framföra den tills du kommer fram till en version du bestämmer är den du vill spela upp vid söktillfället. Det finns inget enda rätt sätt.

Bra att veta

I vissa monologer finns korta repliker från andra roller. Du kommer inte att ha någon som läser dessa repliker tillsammans med dig. Du kan lämna plats för replikerna, som om du hör dem/reagerar på dem. Du kan också välja att helt bortse från motreplikerna, så länge du upplever att monologen fungerar utan dem.

Könen som anges i monologerna kan du ändra som du vill. Om du vill välja en annan monolog av valfri dramatiker eller författare, så ska du ha med dig en utskriven kopia av texten som du lämnar till juryn innan du framför den.

Ur **En kvinna** av Dario Fo och Franca Rame

EN KVINNA

Så , nu måste vi skynda oss och springa! Vad han är söt… nu ska han till lilla fröken.
Nu tar vi väskan… och jackan… och så börjar dan.
Nyckeln, nyckeln, var har jag lagt nyckeln? Var har jag lagt nyckeln? Varenda morgon är det samma historia med nyckeln! Varför sätter jag inte upp nåt här…en stor spik, med nyckeln på här? Nej då, jämt måste jag kasta bort en massa tid på att springa runt här i huset och leta efter nyckeln, när jag har så bråttom.
Lugn, nu ska vi vara lugna och försöka komma ihåg.
Alltså – jag kom hem i går kväll.
Lillen satt på min arm, kassen i min vänstra hand.
Jag ställer ner kassen och nyckeln hade jag i handen.
Lillen ner i vaggan.
Jag går ut igen.
Jag tar kassen.
Nyckeln är i handen, mjölkflaskan i armhålan.
Jag går in.
Jag ställer ner kassen.
Mjölken ställer jag i kylskåpet… tänk om jag lagt nyckeln i kylskåpet! Om det är så, så stryper jag mej själv.
Nej, jag stryper mej inte… nyckeln ligger inte där.
Men var har jag lagt den? Han har bajsat, igen.
Det kunde man ju ge sej på.
Vad är klockan? Neeej!

Ur **Diamanten** av Sofia Fredén

P

Hör här. Det är något fel med Sverige. Jag fick inte det jag blev lovad. När jag föddes. Här i Sverige. Här är en lista, det är bara en checklista jag gjort för eget bruk, men ni kan skicka runt den och ta kopior på den, och jag ska säga er Sveriges folk, att ingen av punkterna jag har här har jag kunnat pricka av. Jag säger ingen! Den här punkten. Nej. Och den här. Nej. Inte på en enda punkt har Sverige givit mig vad jag har blivit lovad. Inte på en enda punkt har Sverige givit mig vad jag har blivit lovad. Skitland. Alltså, att inte få ett skit, det är OK, om man inte har blivit lovad ett skit, då kan man få ett skit och bli glad för det, för det var mer skit än man hade trott att man skulle få, alltså ingen skit. Det är det man fått. En massa skit. En annan sak, svenska folk, det är när man har blivit lovad.

Första punkten här, är en sorts sammanfattning skulle man kunna säga, här har jag skrivit – 'INTE ETT SKIT MINDRE ÄN DET JAG BLIVIT LOVAD'.

Vad blev det av det? Vad? Säg inte till mig att jag inte tog ansvar! Jag har utvecklat allt jag har. Inte en grej jag kan eller har, har jag inte utvecklat. Jag har tagit ansvar för mig, och det var det ansvaret dom sa att jag skulle ta. Kolla det här, *(gör ett trick)*, det har jag utvecklat, tänkte det skulle komma till användning nån gång! Jag kan det här också! *(gör ett trick)* Jag har tagit ansvar. Vad har jag fått för allt ansvar jag har tagit? Ansvar, sa dom, ska man ta för att utveckla sig själv, resten ordnar andra. Men NO MONSIEUR! Resten ordnar ingen! Det blir jävligt ensamt, det är vad det blir, med detta ansvar för en själv, och ingen jävel tar ansvar för att folk ska respektera en för allt jävla ansvar man tagit, för sin egen jävla utveckling.

Ur **Silver Star** av Kristina Lugn

ALFHILD

Jag har rymt från min soffa. Jag älskar den inte längre. Jag fattar inte att möbler kan vara så svekfulla! Jag vet att min soffa kommer att glömma mig och gå med på att flytta hem till någon annan så fort den får klart för sig att jag aldrig kommer tillbaka. Aldrig någonsin mer ska jag sitta i den där soffan som en glömsk prinsessa/prins. Varför var jag en så glömsk prinsessa/prins? Så fort jag hade vuxit ur min barndoms vita kläder och fick syn på Nimrod när han plockade upp min bästa vän Linnea och körde iväg med henne i sin himmelsblåa Mercedes i innerligaste kärlek var det som om jag trodde att det blev förbjudet att våga gå längre än så långt trasmattorna i en trerumslägenhet räcker. Jag skaffade mig blomkrukor istället för trädgårdar och badkar istället för det vilda vackra havet. Och jag glömde att jag är en prinsessa/prins. Jag blev sjuk. Jag blev svartsjuk. Jag betedde mig precis som om jag var med i en tv-serie. Men nu har jag bestämt mig för att skriva resten av avsnitten själv. Jag ska starta ett nattcafé. Silver Stars krog för alla oss som fått nog av ensamhet och väntan och att aldrig våga följa vår längtan bakom skära persienner med pissljumma vänner. Medan den där jävla soffgruppen gör livet bekvämt för folk som jag inte ens känner! Mina värsta fiender kanske! Det är förresten rätt åt dom. Dom kommer sitta där och ha lika tråkigt som jag.

Ur **Tjuvar** av Dea Loher

I denna scen lämnar du plats för Lindas replik, som om du hör den/reagerar på den.

ERWIN
Någon har stulit mitt teleskop. Stulit. Jag vet inte, det är borta. Nån har tagit min astronomiska tubkikare från mitt rum och burit bort den. Linda, det är ingen småsak. Den är borta.
(LINDA: Ett misstag.)

ERWIN
Ha. Ett misstag. Det misstaget har ett namn. Jag kan inte bevisa det, men jag anar vem som gjorde det. Avsiktligt. Jag vet vem som avsiktligt vill förstöra mina intressen. Här vill de inte att man ska ägna sig åt någon egen verksamhet. Att man har självständiga tankar. Det vill de inte. Då blir de rädda. Om man sitter ensam på sitt rum och forskar. Och vrider och vänder på saker och ting i huvudet, det vill de inte. Därför ska dörrarna stå öppna ständigt. Man ska delta i gemenskapen, det vill de, smälta in säger de; man ska företa sig saker tillsammans med de andra. Man ska. Med de här sinnesförvirrade gråstarrsopererade. Med dessa dementa. Men jag låter mig inte påverkas. Inte förminskas. Inte smältas in. Jag har inte nämnt teleskopet med ett enda ord, hittills, inte med en enda bokstav. Bara till dig. Du lockade med mig hit, du måste veta sanningen om teleskopet. För personalen öppnar jag inte munnen, inte ett ljud. De ska inte tro att det där teleskopet är mitt enda alternativ, jag har flera möjligheter, för att hålla den här omgivningen ifrån mig, till det behöver jag inga kosmiska vidder. Det vore en god hjälp men nödvändigt är det inte. Jag lider, det erkänner jag, jag lider av frånvaron av mitt teleskop; det har släpats iväg, jag vet inte vart, men jag behåller fattningen.

Ur **Tre systrar** av Anton Tjechov

I denna scen lämnar du plats för Irinas repliker, som om du hör dem/reagerar på dem.

TUSENBACH
Jag har inte sovit alls i natt. Det har aldrig funnits någonting i mitt liv som varit så förfärligt att det har skrämt mig, det är bara den där förlorade nyckeln som river i min själ och hindrar mig att sova… Säg någonting till mig.

Säg någonting till mig.
(IRINA: Vad då? Vad ska jag säga? Vad då?)

TUSENBACH
Någonting vad som helst.
(IRINA: Tala inte mer sådär! Inte mera nu!)

TUSENBACH
Vilka småsaker, vilka dumma futtigheter det är ibland som blir betydelsefulla i livet, alldeles plötsligt och oväntat. Man skrattar åt dem som förut och tycker fortfarande att de är småsaker, men ändå går man vidare och känner att man inte kan hejda sig. Men vi ska inte tala om det! Jag är på så gott humör. Det är som om jag för första gången i livet såg de här granarna, lönnarna och björkarna, och allt ser på mig med nyfikenhet och väntar. Vilka vackra träd det är och vad livet måste vara vackert omkring dom.

Jag måste gå nu, det är dags… Där står det ett förtorkat träd som i alla fall böjer sig för vinden med de andra. Jag tror att om jag så dör så kommer jag i alla fall att ta del i livet ändå, på något sätt. Farväl, min älskade… Dina papper, de ligger på mitt bord, under almanackan.
(IRINA: Jag följer med dig.)

TUSENBACH
Nej, nej! *(Skyndar sig iväg, stannar upp.)* Irina!
(IRINA: Vad är det?)

TUSENBACH
Jag har inte fått något kaffe idag. Säg till att de kokar kaffe åt mig…

(Skyndar sig iväg)

Ur **En fruktansvärd lycka** av Lars Norén

HELEN

Förlåt mig… Det är som om jag hade drabbats av en fruktansvärd lycka. Jag fryser av kärlek…Jag skakar av kärlek… Jag har bara din smak inom mig… Jag har legat hopkrupen på sängen med telefonen på magen för att ringa till dig, men inte vågat… av rädsla för att rubba - den här känslan…

Först ville jag inte, nej, jag ville inte… det var bara en känsla av välbehag när jag fick en stund för mig själv, när jag satt på bussen eller i soffan på kvällen och tänkte på vad som hänt under dagen och jag märkte att jag började le när jag tänkte på dig, och sedan har det alltså bara blivit starkare… eller så har jag blivit svagare.

Nu längtar jag efter den här stunden när Henrik har somnat och jag kan släcka lampan och ligga i mörkret och försöka känna dig… Jag är så lycklig då.

Har jag fel?... har jag fel? Känner du samma…samma - nej, säg ingenting!

Har du känt någonting? Har du också känt någonting?

Ur **Orestien** av Aischylos

AGAMEMNON
Om jag lyder gudinnan, och dödar min dotter –
Vad blir det då av mig?
Ett monster i egna ögon, i hela världens,
Och i all framtid, ett monster –
Som bär min egen dotters nedblodade dräkt
Som en turban. Kungen av grymhet.
Som målar om mitt palats.
Med hennes blod, med Ifigenias blod.
Som parfymerar mitt bad, efter slaget, Med Ifigenias blod.
Som fyller familjens dryckeskärl
Med Ifigenias blod –
Det är så jag skall fortleva i människors minne.
Men om jag vägrar, vad händer då?
Blir det värre?
Ett bittert nederlag
För oss alla. Och för mig –
Katastrof. Som om jag deserterade,
Förklädd, min eds förrädare,
Ärelös,
Skyende människor, avskydd av människor,
Och varhelst folk skvallrar,
Föraktlig. En utstött i världen.
Resten av mitt liv hulkande i gränden,
Rädd för mitt eget namn.

Om min dotter dör – kastar vinden om,
Artemis blir lycklig.
Våra härar vaknar till liv, som genom ett trollslag
Fylls våra segel med Artemis andedräkt.
Och jag har inte annat gjort
Än offrat mig själv – mig själv,
Inte bara min dotter men också min dotters far.
Så måste varje krigare leva – som om han redan var död.

Ur **Medealand** av Sara Stridsberg

I denna scen lämnar du plats för Jasons repliker, som om du hör dem/reagerar på dem.

MEDEA
Tack för att du kom. Kan du gå nu? Gå. Ut. Härifrån. Nu.
(JASON: Jag vill träffa barnen en sista gång.)

MEDEA
Du har inga barn längre.
(JASON: Var är barnen?)

MEDEA
Det finns inga barn. Jag vet inte vilka barn du talar om.
(JASON: Jag vill säga hejdå. Jag är deras far.)

MEDEA
Fel, Jason. Du är död, inte far. Döda män träffar sällan sina barn. Döda män är sysslolösa, meningslösa, bortglömda. Dig glömmer omvärlden fort. Du har aldrig varit här. Lämnar inga spår efter dig. Inga människobarn. Inga stordåd. Ingenting förutom sår. Döden klär dig Jason. Du kommer att älska det. Blir som att ligga utslagen framför teven varje kväll, med den lilla skillnaden att teven kommer att vara svart och avstängd, och ingen är där och smeker din nacke, och masserar dina fötter och matar dig med potatischips. Med den lilla skillnaden att allt som finns är mörker och att din brud och hennes far ruttnar intill dig
(JASON: Barnen har rätt att säga farväl till sin far.)

MEDEA
Rättigheter hit och rättigheter dig. Barnen har redan glömt dig. Glöm barnen.